

Sygn. akt III Ko 653/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2017 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w Wydziale III Karnym w składzie:

Przewodnicząca: SSO Karolina Siwierska (spr.)

Protokolant: starszy sekr. sąd. Anita Sobczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Hieronima Mazurka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 października 2017 roku wniosku Z. P. o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę na skutek pozbawienia wolności w wyniku wydania wyroku przez Sąd Wojewódzki w Poznaniu z dnia 2 stycznia 1959 roku, sygn. akt IV K 300/58

1. **na podstawie art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tekst jedn. Dz.U. 2015.1583) wniossek oddala,**

2. na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tekst jedn. Dz.U. 2015.1583) kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Karolina Siwierska

III Ko 653/17

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 10. 08. 2017 r. pełnomocniczka Z. P. wniosła o zasądzenie na jego rzecz kwoty 150.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na skutek pozbawienia wnioskodawcy wolności w wyniku wydania wyroku przez Sąd Wojewódzki w Poznaniu z dnia 2. 01. 1959 r. sygn. akt IV K 300/58

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu z dnia 2. 01. 1959 r. sygn. akt IV K 300/58 Z. P. został uznany za winnego tego, że od bliżej nieokreślonego czasu do dnia 6. 07. 1958 r. brał udział w nielegalnym związku (...), którego ustrój wewnętrzny, cel i charakter działalności miał pozostać tajemnicą wobec władzy państwowej, tj. przestępstwa z art. 36 dekretu z dnia 13. 06. 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa i skazany na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W związku z ww. sprawą Z. P. był pozbawiony wolności w ramach tymczasowego aresztowania w okresie od dnia 6. 07. 1958 r. do dnia 2. 01. 1959 r. Na skutek rewizji wniesionej przez wnioskodawcę Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 14. 11. 1963 r. sygn. akt III K 314/59 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wykonanie orzeczonej wobec wnioskodawcy kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 3 lat.

Przed zatrzymaniem Z. P. miał (...) lat i od miesiąca pozostawał w związku małżeńskim, nie miał dzieci. Nie pracował zawodowo, pozostawał na utrzymaniu rodziców. Należał do związku wyznaniowego (...).

Wyrokiem z dnia 12. 01. 1995 r. sygn. akt II KRN 232/94 Sąd Najwyższy zmienił wyrok Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu z dnia 2. 01. 1959 r. sygn. akt IV K 300/58 i uniewinnił Z. P. od popełnienia przypisanego mu czynu.

Pismem z dnia 27. 09. 1995 r. Z. P. wystąpił do Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 7.200 zł za niesłuszne pozbawienie wolności w sprawie Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu sygn. akt IV K 300/58. W toku prowadzonego postępowania w sprawie o sygn. akt III Ko 861/95 wnioskodawca opisał swoje cierpienia związane z pozbawieniem go wolności. Postanowieniem z dnia 5. 02. 1996 r. Sąd Wojewódzki w Poznaniu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 3.252,26 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie:

- zeznań wnioskodawcy Z. P. złożonych w toku postępowania sądowego w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt III Ko 653/17 oraz w sprawie Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu sygn. akt III Ko 861/95

- dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy Sądu Okręgowego w Poznaniu III Ko 653/17 oraz w aktach sprawy Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu III Ko 861/95.

Sąd dał wiarę zeznaniom Z. P. złożonym zarówno w toku postępowania sądowego w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt III Ko 653/17, jak i w sprawie Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu sygn. akt III Ko 861/95. Wnioskodawca podał za co został skazany, na jaką karę i jak długo był pozbawiony wolności. Opisał również okoliczności związane z jego przesłuchaniami, pobytem w areszcie śledczym i cierpienia jakich doznał. Zeznał, że nigdy nie należał do żadnej organizacji o charakterze politycznym, że nie podejmował żadnych działań przeciwko ówczesnej władzy, nie walczył o zmianę ustroju, ani nawet otwarcie go nie krytykował. Wskazał, że zależało mu tylko na wolności wyznania i możliwości swobodnego głoszenia słowa bożego i zrzeszania się w celu wspólnej modlitwy. Dodał, że (...) odmawiają służby wojskowej i udziału w wyborach, ponieważ zachowują neutralność polityczną i nie popierają żadnej władzy państwowej. Wynika to z ich przekonań religijnych, a nie politycznych.

Zeznania Z. P. były konsekwentne, zgodne z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, a także wiedzą powszechną na temat związku wyznaniowego (...), wobec czego Sąd uznał je w całości za wiarygodne.

Za wiarygodne sąd uznał również wszystkie zgromadzone w aktach dokumenty, albowiem ich treść i autentyczność nie budziły wątpliwości.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek Z. P. nie zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. Przepis ten na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy ma również zastosowanie wobec osób, co do których zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności orzeczenia, jeżeli oskarżonego uniewinniono lub postępowanie umorzono z powodów, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 kpk i nie zostało prawomocnie zasądzone odszkodowanie i zadośćuczynienie, a osoby te były zatrzymane lub tymczasowo aresztowane.

Zdaniem Sądu w przedmiotowej sprawie nie zachodzi sytuacja wskazana w przytoczonych powyżej przepisach.

Niewątpliwie ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, na podstawie której pełnomocniczka wnioskodawcy opiera swoje roszczenie ma na celu oddanie sprawiedliwości osobom, które walczyły o niepodległą Polskę, a nie wszystkim niesłusznie skazanym w latach 1944-1989. Możliwość zasądzenia zadośćuczynienia w oparciu o przepisy tzw. ustawy lutowej zachodzi wyłącznie w przypadku uznania, że osoba ubiegająca się o nie faktycznie działała na

rzecz niepodległości Polski i za tę działalność, albo z jej powodu została niesłusznie skazana. Za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego uważa się natomiast takie świadomie podejmowane czynności, które zmierzały do odzyskania przez Polskę suwerenności, niezawisłości i samostanowienia. Ustawa nie przewiduje możliwości przyznania zadośćuczynienia z powodu każdej represji, ale należy się tylko tym osobom, które prowadziły działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i za to lub z tego powodu były represjonowane. Zdaniem Sądu nie można rozszerzająco interpretować zachowania mogącego być uznany za działalność niepodległościową, gdyż musi odnosić się ono wprost do walki o niepodległość i nie może być domniemane. W każdym bowiem przypadku represji stosowanych czy to "w związku", czy też "z powodu" działalności niepodległościowej musi nastąpić precyzyjne ustalenie, że represjonowany faktycznie i świadomie podejmował działania zmierzające do odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1. 12. 2012 r. sygn. akt II AKa 466/11).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że ze zgromadzonych dowodów nie wynika, aby Z. P. aktywnie działał na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Samo wyznawanie przez wnioskodawcę określonej wiary i przynależność do zakazanego wówczas związku wyznaniowego (...)nie może być uznane za działanie na rzecz niepodległości i to nawet wówczas, gdy wnioskodawca krytycznie odnosił się do panującego ustroju politycznego. Jak wynika z zeznań wnioskodawcy dopuścił się on przypisanego mu czynu wyłącznie z powodu swoich przekonań religijnych i nie prowadził żadnej działalności niepodległościowej. Za działalność taką nie można bowiem uznać spotkań w celu wspólnej modlitwy i czytania pisma świętego. Wnioskodawca nie podejmował żadnych działań przeciwko ówczesnej władzy, nie walczył o zmianę ustroju i odzyskanie przez Polskę suwerenności. W tym miejscu należy zaznaczyć, że Sąd podziela pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29. 11. 2010 r. sygn. akt II AKz 460/10, zgodnie z którym manifestowanie uczuć religijnych i krytyczny stosunek do panującego porządku politycznego nie jest tożsame z prowadzeniem działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Na zakończenie należy dodać, że Sąd zgadza się z poglądem pełnomocniczki wnioskodawcy, że zasądzenie zadośćuczynienia za niesłuszne skazanie na podstawie art. 552 § 1 k.p.k. nie stanowi przeszkody w postaci powagi rzeczy osądzonej do zasądzenia dodatkowego zadośćuczynienia za związane z niesłusznym skazaniem represje z powodu działalności wnioskodawcy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Należy jednak podkreślić, że przewidziane w art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. odstępstwo od zasady res iudicata ma zastosowanie tylko i wyłącznie wówczas, gdy zostanie udowodnione, że wnioskodawca prowadził działalność na rzecz niepodległości, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił wniosek pełnomocniczki Z. P..

SSO Karolina Siwierska